

• MATTIN •

Eraikitzeko legealdia izan dadila Hezkuntzan ere!

• JOXE MARI AUZMENDI •

[HIK HASI] EUSKAL HEZIKETARAKO ALDIZKARIKO KOORDINATZAILEA

Azken urteak egin zaizkigun erasoei —Madriidik ezarri nahi duten Humanitateen dekretua, Ipar zein Hegoaldean euskal hezkuntzak orokorrean pairatzen dituen oztopoak eta ikastolek jasan behar dituzten manipulazioak politikari eta komunikabideen aldetik...— aurre egiten igaro ditugu.

Jardunez aldatzeko tenorea izan litekeelakoan eta EAEn azken hilabeteetan zabaldu den itxaropenak hezkuntza ere zipriztindu beharko duelakoan Hezkuntzan oinarri berriak finkatzeko aukera aparta litzateke.

Eskola Itunerako Akordio Politikoa eta *Euskal Eskola Publikoaren Legea* onartu ziren 1993an: zenbaiten aiduruak asebetetz eta beste hainbatentzat eskas eta desegokiak izan zirelarik. Bost urte geroago estali nahi izan ziren gabeziek bere horretan darraite eta nik izendatzeko ausardia hartzen dut ea denon artean irtenbide egokiak aurkitzen saiatzen garen.

Hezkuntza *berriaren* funtsa ikaslea=pertsona bada, hori bideratzeko Ikastetxeko Hezkuntza Proiektu bakoitzaren errespetua eta indartzea ezinbestekoa da. Bide batez, hau lagungarria litzateke ahoz aho dabilen kalitatea lortzeko.

Sareka joanez, ikastetxe publikoetan euskalduntze arloan eta zenbait proiektutan aurrerapen handiak ematen ari badira ere, Hezkuntza Proiektua garatzera-koan oinarritzeko zenbait baldin-

tzekin egiten dute estropozo: irakasleen aldaketak, planifikatzeko orduan erabakiak hartzeko ahalmen eza eta abar. Hauek guztiek egiten dute sare publikoa gizartean eraginkorragoa ez gertatzea.

Sare pribatuan, 1993ko Eskola Itunaren epea agortu denean, lana giro lasaian egin dadin beharrezkoa ikusten da itun berria lortzea (DOBHren finantzaketa, langileen behin betiko homologazioa, irakasleriaren prestakuntza eta euskalduntzeko baliabideak eta abar).

Ikastolei buruz aipamen berezia egingo genuke. Hauek, behingoz, maila guztietan onartuak izan beharko lukete. Lanaren eta parte hartzearen poderioz gizarteari lotutako eskola eredu espezifikoa egituratzen ahalegindu dira eta, maila handi batean, baita lortu ere.

Sare publikoan integratu diren zenbait ikastola (Ikasbatuaz erakundean elkartutakoak, behinik behin) ate joka ari da: langileen egonkortasuna, planifikazioan parte hartu nahia (Lehen eta Bigarren Hezkuntza proiektu bakarrean biltzea...), eskolaren izaera euskalduna errespetatzea zenbait langile kokatzeko orduan eta beste zenbait galderek dagoen erantzuna eskatzen dute.

Haur Eskolek ere euren egoera normalizatzea nahi lukete. Hezkuntza Saila Haur Hezkuntzako Lehen Zikloa garatzen ari denean (bi urteko haurren eskolatzea...), egokia litzateke irtenbide adostua aurkitzea.

Bestalde, behar berezian aur-

kitzen diren ikastetxe eta ikasleek tratamendu positiboa eta laguntza berezia jaso beharko lukete, ikasleen eskubidea errespetatzeko eta gizartearantz inbertsio ona delako: arlo sozialean, gainontzeko herritarren eskubide eta betebeharrak dagozkielako; arlo ekonomikoan, etorkizunean arazo eta integratzaileko gastuak gutxituko liratekeelako; hizkuntza arloan, gazte eta helduaroan ikasteko, harremanetarako edota lanerako euskaraz aritzeko eskubidea dutelako eta gainera, egin beharko diren euskalduntzeko gastuak askoz ere txikiagoak izango direlako.

Honek guztiak Hezkuntza munduan ari garen guztion eskuhartzea eskatzen du. Eta nola ez, Administrazioek zabal jokatu beharko lukete. Frantzia eta Espainiako estatuetatik heredatu dugun eskola eredu Napoleonikoa (goitik beherakoa eta heresia) gainditu eta zabaltasunez jokatzeko eta parte hartzea bultzatuz amestu dugun euskal kulturaren oinarrituko den Euskal Herriko eskola propioa denon artean eraikitzen protagonista senti gaitezke. Hezkuntzako protagonista nagusiak ikasleek izan behar dutela inoiz ere ahaztu gabe, noski!

Ezin uka inertziak hautsi eta bide berriak jorratzea lan zaila dela, hala ere etorkizuneko euskaldunek eginahala estimatuko digutelakoan nago. Bide horietan hik hasikideok beti izango gaituzue lagun.

MAIXUX REKALDE

Eskuak bete lan

Bake prozesurako eskubidea dugula nioen aurreko egunean, baina nork dugu eskubide hori edota noraino zabalitzen da? Euskal Autonomian, Nafarroan, Estatu espainolean eta tokatzen zaion neurrian, estatu frantzesean. Gure gizartean bizi garen guztiok, abertzale eta abertzale ez direnek, dugu etorkizun hobe eraikitzeko eskubidea, aurreko egoera gatazkatsua bukatu damokrazia sakonago batean bizitzeko eskubidea, hitz batean esateko, etorkizun desberdin eta baketsuago batean bizitzeko eskubidea.

Bake prozesurako eskubidea esan eta aldarrika daiteke, baina ez gaitezen horretan geratu. Jakin badakigu eskubide guztiek beraiekin batera egin beharra dakartela beti eta horretaz jabeturik, Euskal Herri osoan bakekultura zabaldu beharko genuke; batetik, bestetik, ikasi/erakutsiz gizarte osoa eskola bat bihurtuaz.

Egin beharra benetan taxutzeko, lehenengo, ideak eta helmuga zein diren ezagutu behar dira, eta ez dut uste gure gizarteak zalantzarik baduenik maila honetan, argi eta garbi azaldu baitu bake prozesuaren alde dagoenaren nahia. Eta gizarte heldua eta etorkizunaz kezkatua lez, konponbideak bilatzerakoan arduratsu azaldu behar duela ere badaki: politika mundua babestuz eta biziki parte hartuaz. «Guztiok dugu zerikusia gero eta bake osoa goa lortzera eramango gaituen prozesuarekin. Inor ez daiteke prozesu horretatik kanpora gera. Guztiok izango dugu zeribait egin beharra», honela zioen On Jose Maria Setienek, *Bakegintzan elkarrekin* bere azken pastoral idazkian.

Orain dugu euskaldun guztiok mundu zabalera gure ekarpena egiteko ordua, orain dugu eskuak bete lan fase berri honetan: alde batetik, Euskal Herriko bake prozesuaren eskubidea aldarrikatu eta bestetik, egiten dugunaz gain, ohitura txarrak baztertu eta zer egin behar dugun ikusi eta burutu. Eta guzti hau mamitzeko bake-kulturala garatzeak eta gizarte osoa eskola bat bihurtzeak lagunduko digutelakoan nago.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Urtemugak

■ Atzo 75 urte bete ziren Lenin hil zela, eta bihar 100 beteko Bogart jaio zela. Patuak horrela paratu dizkigu. Ez dago gaizki komunismoaren eta zinemaren mendea izenda daitekeen honetan. Lenin hil zen, eta haren ondorengoez ere ez daukate erraz bizirauten. Hilda ere gerora makina bat bider hil baitute Lenin. Bogart, berriz, sasoiko dago. Zinema osasuntsu dabil eta Humphreyren estereotipoari ere ez dio gaizki ematen gizarte *desleninizatu* honek. Bigarren gaindituko zaio lehenari, seguruenik, iruditeria kolektiboan. Paradoxa da Lenin ahanzturaren laino itxitik jalgiazteko biderik eraginkorrena ez dela berari buruzko jardunaldiak egitea izango, are gutxiago gazteak *Zer egin?* irakurtzen jartzea izango; ezpada Bogarten batek bere aurpegia mailegatzea Hollywoodko superproduktzio batean.